

Ljubljana, 16. 9. 2025

Sporočilo za javnost

Nevaren azbest, ki je še vedno prisoten v našem okolju

Azbest je mineral, ki so ga v preteklosti pogosto uporabljali v gradbeništvu, prometu in industriji, saj je trpežen, dobro izolira in je negorljiv. V Sloveniji je njegova uporaba prepovedana od leta 2003, vendar je še vedno prisoten tudi v številnih starejših stavbah in materialih.

Zakaj je nevaren?

Ko so azbestni izdelki poškodovani ali dotrajani, se iz njih sproščajo mikroskopsko majhna vlakna, ki jih lahko vdihavamo. Azbestnih vlaken s prostim očesom ne vidimo, jih ne vohamo in ne čutimo med vdihavanjem. Vdihana vlakna, ki prispejo v pljuča, lahko povzročajo vnetje in brazgotinjenje pljuč in poprsnice ter lahko tudi rakotvorne spremembe. Po razvrstitvi Mednarodne agencije za raziskavo raka sodijo vsa azbestna vlakna med dokazano rakotvorne snovi. Izogibati se moramo vsaki izpostavljenosti, tveganje pa je večje pri kadilcih.

Vir: Pexels

Kje ga najdemo?

Najpogosteje ga najdemo v strešni kritini, ometih, talnih oblogah, fasadnih in predelnih ploščah, izolaciji toplovodnih cevi ter peči in drugi izolaciji, tesnilih ... Azbestni materiali so varni, dokler niso poškodovani. Ko pa začnejo razpadati, se drobiti, pokati in luščiti, postanejo nevarni za zdravje. Največ azbestnega prahu nastaja zaradi napačnih postopkov dela pri obnovitvah in rušenjih starejših stavb, v katerih so vgrajeni azbestni materiali.

Kako ravnati pravilno?

Pri odstranjevanju in odlaganju azbestnih materialov vedno svetujemo, da delo opravijo izvajalci, ki so strokovno usposobljeni za delo z azbestom, so tudi ustrezno opremljeni ter dosledno upoštevajo pravilne postopke dela in uporabo varovalne opreme. Tako zagotovimo zaščito ljudi in okolja. Seznam teh izvajalcev je objavljen na spletnih straneh Ministrstva za okolje, podnebje in energijo. Azbestnih odpadkov ne smemo odlagati v naravo ali jih ponovno uporabljati. Pravilno jih je treba embalariti in odložiti na urejena odlagališča, ki sprejemajo tovrstne odpadke.

Kaj lahko storimo?

Predvsem v urbanih okoljih so azbestna vlakna v minimalni meri, v sledovih, prisotna praktično povsod (npr. zaradi gradbenih del, rušenj, odstranjevanja azbestnih materialov, zaradi možnega potovanja vlaken od vira na velike razdalje ...) in se jim v življenju popolnoma ne moremo izogniti.

Prizadevati pa si moramo, da izpostavljenost azbestnim vlaknom v čim večji meri preprečimo, zato je zelo pomembno varno odstranjevanje virov azbesta iz našega okolja. Še vedno pogosto naletimo na azbestne odpadke, ki so malomarno odvrženi v naravi ali jih ljudje celo ponovno uporabljajo. Azbestnih odpadkov (tudi na videz uporabnih azbestnih plošč) ne smemo ponovno uporabljati, ali z njimi nasipati poti, dvorišč, zasipati jam, kar se pri nas, žal, še pogosto dogaja.

Vsak od nas lahko prispeva k varnejšemu okolju: z osveščenostjo, z odgovornim pristopom pri prenovi starejših objektov in s pravilnim ravnanjem z azbestnimi odpadki.

Več informacij in priporočil:

Dodatne informacije lahko najdete na spletnih straneh Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Pripravili:

Katarina Bitenc, Majda Pohar, Irena Veninšek Perpar, Matjaž Krošel
Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zdravstveno ekologijo